

NGA MAHI PAKUPAKU.

T. Wi Repa, M.B.

"Ahakoa he aha te mahi a to ringa e mahi ai, mahia kia pai."

HE wa tenei no te wawata mo nga tūnga tiketike e tauwiritia mai nei e te Pakeha. Kei te wawata te tamaiti Maori hei takuta ia, hei roia ia, hei engineer ia hei architect pea, hei aha ranei. He tohu pai enei. He tohu kei te piki nga wawata, kei te piki nga mahara, kua piki te ora ki te iwi. Haunga ia te wawata anake. Kua kite tonu atu tatau kua eke etahi o tatau kei aua turanga. Te na a muri te whai na.

Engari kei warewaretia nga turanga hakahaka. Ko nga turanga maha enei o te ao. Wawata ake ki nga turanga tike-tike, a ka wawata ano ki nga turanga papaku. Me penei te patai: Ko e hea nga turanga e pata nui mai ai he oranga ki te tangata? Ka nui te oranga o te tangata, ka nui tona mana i te ao. Te whakahoki poto mo te patai nei, ko nga turanga o raro. Ara, ko nga turanga mahi moni, ko nga turanga o raro iho i era kua tatautia i runga ake ra. No reira e te iwi, kei whakahaweatia nga turanga hakahaka.

I roto i te taone o Akarana, kaore e noho ana ko nga Takuta, ko nga roia ranei ki runga o te rarangi ingoa o te hunga whai moni. Ka noho ke ko te hunga hokohoko kakahu, ko nga tangata mahi pia, ko nga merchants, ko nga Upoko o nga Kamupene, ko nga contractors, me era atu tini mahi, ka tahi ano ka tae ki nga takuta, me nga roia ruarua nei.

I a au e tuhituhi nei, kei te Mahara ake au ki nga tamariki o tōku takiwa o te Tai-Rawhiti. Ko aku korero hei whakaaro ma ratau. Ko te takiwa kei te noho nui te Maori i timata i Khipane taone, ahu atu ki Uawa, ki Tokomaru, ki Ruatoria, ki Tikitiki, ki Te Araroa, ki Wharekahika, tae atu ki Te Kaha, a, mutu mai ki Opotiki. Ko Te Uranga o te ra tenei, Khipane ki Te Araroa 110 nga maero. Te Araroa ki Opotiki, 100 nga maero, iti iho, nuku atu ranei. Me titiro e tatau te ahua o te Maori i runga i tenei huanui e 200 maero te roa.

TE KAHA O TE MAORI O TENEI RA.

I roto i te rohe o Khipane, e 423 nga pakeke i pooti i te pootitanga mema ka taha nei. Ko te kaute tenei o te hunga i pooti i Khipane Taone, i Manutuke, i Te Muriwai, i Waimata, i Takipu, me Whangara. Te putahi o tenei kaute o nga pakeke ko Khipane Taone. He taone rahi tenei i tata ki te 17,000 nga tangata o tenei taone. Kei konei nga tu ahua mahi katoa a te tangata: Nga mahi o runga rawa, o waenganui, o raro rawa. I tenei pa nui, kotahi ano te roia, kaore he parakimete, he kamura, ko tahi ano te tangata kei te hokohoko taonga kaore he Maori i roto i nga peeke moni, i nga toa inihua, i nga toa a nga merchants, i nga toa paihikara ranei. Kei te Tari Kooti whenua Maori etahi. He mea wawata na tooku